

Poštnina plačana v gotovini.

GLEDALIŠKI LIST

SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

OPERA 1947 – 1948

W. A. Mozart
Figarova svatba

3

Vsebina :

Mozartovo operno ustvarjanje
(H. Leskovšek)

W. A. Mozart

Beaumarchais

Figarova svatba (vsebina)

Figarova arija

Zanimivosti

Premiera dne 18. oktobra 1947.

W. A. MOZART

Figarova svatba

Komična opera v štirih dejanjih, napisal Lorenzo da Ponte,
prevedel S. Samec.

Dirigent: dr. D. Švara.

Režiser: H. Leskovšek.

Grof Almaviva	S. Smerkolj
Rozina, njegova soproga	J. Hanžekova V. Heybalova
Suzana, njena sobarica	N. Vidmarjeva M. Patikova
Figaro, grofov sluga	L. Korošec J. Betetto k. g.
Āerubin, paŹ	V. Bukovčeva M. Trošt-Reboljeva V. Ziherlova
Marcelina	Š. Poličeva B. Stritarjeva
Bazilio	S. Banovec
Don Curzio, sodnik	S. Strukelj
Bartolo	A. Orel
Antonio, vrtnar	I. AnŹlovlar
Barbka, njegova hči	M. Zakrajškova

Ljudstvo

Vodja zbora: J. Hañc.

Scenograf: akad. slik. M. Kavčič.

Cena Gledališkega lista din 6.—

Lastnik in izdajatelj: Uprava Slovenskega Narodnega gledališča
v Ljubljani. Predstavnik: Janko Liška. Urednik: Smiljan Samec.
Tiskarna Slovenija. — Vsi v Ljubljani.

GLEDALIŠKI LIST

SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

1947-48

OPERA

Štev. 3

Leskovšek Hinko:

MOZARTOVO OPERNO USTVARJANJE

Mozart se je rodil v dobi, ki je bila polna bogatih kulturnih tokov, revolucionarnih družbenih nazorov, novih, umetniških strem-ljenj, predvsem pa novih, glasbeno-stilističnih izraznih sredstev. Toda le malo velikih mojstrov je bilo, ki bi umetniško bogastvo oblik iz te dobe znali v tolikšni meri izkoristiti, kot je to storil Mozart. Njegov ustvarjalni duh je prodril v vse vrste kompozicijskega ustvarjanja od preproste pesmice in plesnega stavka do velikih finalov in stavkov njegovih oper in simfonij.

Izredno nadarjeni otrok je začel zelo zgodaj komponirati in je že z dvanajstim letom skomponiral čudovito igrico, ki je bila seveda še čisto v stilu tedanje operne glasbe in nikakor ne izdaja poznejšega opernega stila. O Mozartu so sicer dolgo časa trdili, da je njegov stil enak stilu italijanskih komponistov pred njim. V resnici pa je Mozartova umetniška moč v tem, da je sicer prevzel, kar je bilo pred njim ustvarjenega, toda temu je dodal še svoj lastni temeljni ton, ki v poznejših delih vedno bolj prevladuje, dokler ne postane jedro njegove tvornosti, dočim prevzeti material stopa v ozadje.

Mozart je prvi postavil na oder resnično dramatsko dogajanje, v katerem je vsako osebo in vsak prizor karakteriziral s primerno glasbeno linijo in barvo. Toda pri tem nikoli ne posnema le zunanjih dogodkov, ampak je pri vsej svoji prilagodljivosti dejanju vedno samostojen, tako da lahko govorimo o njegovi glasbeno-dramatski koncepciji. Na ta način je prelomil s tradicijo baročne opere, ki je tedaj prevladovala, ter postavil na oder resnične, do zadnjih odtenkov izdelane karakterje. Pri vsem tem pa je Mozart seveda ves oblikovni material iz preteklosti ne samo izpopolnil, ampak umetniško poglobil in s tem tudi presegel. V bistvu je najpopolnejši zastopnik rokokoja, v resnici pa je ravno temu galantnemu dvornemu rokokuju zadal smrtni udarec. Način njegovega govora je sicer

L. Korošec poje v »Figarovi svatbi« Figara

rokokojski, vendar prodira njegova govorica do takih psiholoških globin, da je morala zapustiti globok vpliv tudi na poznejšo dobo romantike.

Kljub vsemu so Mozartu dolgo časa očitali nekritičnost in pomanjkanje smisla pri izbiri tekstov. Kolikor nam je znano iz njegovega življenjepisa, ni težil, da bi si pridobil obširnejše literarno znanje, ampak je snovi, ki jih je nameraval dramatsko obdelati, iskal ali pri baročnem gledališču in nikoli v literarnih umetninah. To je zelo značilna Mozartova poteza, ki nam vsaj do neke mere tudi lahko pojasni dejstvo, da je njegova operna tvorba ostala do danes dovolj sveža.

V. Heybalova
poje grafico

V svojem velikem stremljenju po logičnosti dramatskega razvoja je Mozart prvi postavil zahtevo, da naj bodo karakterji na odru življenjsko resnični, posamezni spevi pa veren odraz duševnega razpoloženja nastopajočih oseb. Oblikovne sile stare opere živé sicer v Mozartu še vedno, a bolj in bolj preraščajo v dramatsko enotnost umetnine kot celote, ki je postala osnovni zakon Mozartovega opernega ustvarjanja. Duševni konflikti, ki so bili v stari operi le povod za kakršen koli dramatski razvoj, postanejo bistvo in smoter nove opere.

Že iz Mozartovega umetniškega hotenja, prirediti slavno Beaumarchaisovo komedijo v operni libreto, je razvidno, da je hotel napisati pravo dramo. S tem je seveda moral proti tedanji tradiciji odpreti v svoji partituri vse možnosti, da je uprizoritev lahko i v igralskem i v glasbenem oziru prišla na oder kot iz enega kosa zlita. V ta namen mu je moral Da Ponte Beaumarchaisovo komedijo spremeniti v libreto. Da Ponte sicer ni imel velikih pesniških in dramskih sposobnosti, vendar je znal s prefinjenim okusom razločevati odrsko učinkovitost od neučinkovitosti, ter se prilagoditi Mozartu, v katerem je slutil genija, ki bo presegel vse komponiste tedanjosti. S tem tekstom seveda ni bilo tako lahko, ker ravno ta kome-

Mojster J. Betetto
poje Figara

dija zaradi svoje protidržavne tendence ni smela na oder. Tako je Da Ponte imel še, tudi nalogo, da tekst čim bolj rafinirano zriue skozi cenzuro, in je Mozart moral komponirati zreducirani in olepšani tekst. Niti tekstovne okrajšave niso mogle spremeniti duha in ideje te komedije in je zato tudi jasno, da v glasbi poleg veselih momentov pride na plan tudi revolucionarna plat igre. Kajti Figaro v tej komediji ni več tip zatiranega in ponižanega služabnika, kakor ga najdemo pri Molièru ali Goldoniju, temveč je služabnik, ki je svojemu gospodu po samostojnosti, umnosti in samozavesti enak. Ravno ta globoko življenjska poteza na Figaru je Mozarta privlačila, da nam je ustvaril karakter, ki pa je svoje najfinejše psihološke poteze dobil šele v glasbi. Z veliko lahkotnostjo in naravnostjo, toda vedno z logično motivacijo zapleteno dejanje, živahna predigra oseb v komediji je omogočila Mozartu psihološke razvojne možnosti, ki jih osebe dotedanje opere buffe niso mogle razviti. Pri tem ga niso navduševali zgolj socialni momenti, ampak tudi ljudje in karakterji kot taki. Beaumarchais je orisal ljudi določene dobe, dočim je Mozart v svoji operi zajel širšo vsebino življenja na splošno. Tako je iz galantne politične satire nastala umetnina, ki posreduje življenje ljudi, njih medsebojne odnose v najširšem smislu.

Že v prvem primeru nam da Mozart vpogled v življenje dveh oseb, ki jih vidimo v logičnem delovanju, združujoč tako od prvega trenutka dalje petje in igro. S tem pa nam oriše že tudi odnose teh dveh oseb in njun položaj in nalogo v komediji, obenem pa spozna-

N. Vidmarjeva
poje Suzano

mo tudi sfero vsakdanjega življenja, ki daje nekakšen okvir vsej igri. Akcija vseh nastopajočih oseb v dejanju se pozneje prilagodi obema glavnima osebama. Tako je bila prvič v zgodovini opere dosežena enotnost dramske gradnje na ta način, da se vsi zunanji in notranji konflikti osredotočijo na glavno osebo, na par Figaro—Suzana. Občutja ljubezni, ki jih osebe na različnih način razodevajo, se nezavedno ocenjujejo na Figaru in Suzani in njih medsebojnem odnosu. V genialno zamišljeni in resnično revolucionarni figuri Figara je Mozart združil vse dotedanje izkušnje v oživotvorjenju te operne figure. K temu je Mozart dodal še dober delež ironije, ki ima kot posebno fina poteza Mozartove umetnosti svoj izvor v njegovem izrednem daru za opazovanje okolice. Spomnimo se na Figarovo kavatino »Če bi plesali, ljubi grofiček«, ki ne skriva v sebi samo rahle ironije, ampak je obenem izraz globokega ogorčenja in sovraštva i Figara osebno i njega kot zastopnika celega razreda. Grof naj doživi, kaj se pravi plesati s Figarom: »koj vam kot ptiček v brk zažgolim.« To je odkrita revolucija in tako je treba to arijo tudi prednašati. S to arijo se sproži dvoboj in konflikt med Figarom, kot zastopnikom prebujajočega se ljudstva in grofom, kot zastopnikom plemstva, za katerega obstoj se grof tudi bori.

Mozart se je pri oblikovanju svojih karakterjev tesno naslonil na Beaumarchaisovo karakterizacijo oseb, ki jih v nekaterih primerih izpopolnjuje, druge spet samostojno ustvarja. Tako je značaj grofice v operi v celoti delo Mozartovega dramskega talenta. S tem, da se ta oseba, ki je edina v operi najmanj aktivna, sredi komične

V. Bukovčeva
poje Kerubina

opere dotika tudi sfere tragičnega, se je Mozart zelo oddaljil od Beaumarchaisa in od opere buffe kot take, ki s to osebo izgubi svoj pravi buffokarakter ter postane nova, čisto Mozartova tvorba. Poleg tega je ravno ta figura daleč od duha in pojmovanja rokokojske dobe. V njej živi resnično, odkrito in globoko duševno občutje, ki ga Mozart bistveno karakterizira samo z glasbo (arijo). Ariozna statičnost stare baročne opere, ki se je izkazala kot ovira dramskemu stopnjevanju, je postala v tej operi utemeljena potreba za dramsko gradnjo. Obenem pa je Mozartova zasluga, da je to osebo dramsko in glasbeno povezal z vsemi ostalimi osebami ter s tem dosegel izredno enotnost dejanja.

Nič manj iznajdljive odtenke in barve v glasbeni zlitosti in oblikovnem razvoju je razodel s karakterjem paža, ki ga je v osnovi sprejel od Beaumarchaisa ter ga glasbeno in tudi dramaturško poglobil. Tudi pri karakteriziranju ostalih glavnih oseb (grof in Suzana) se je tesno naslonil na slavnega francoskega komediografa, dočim je vse ostale stranske osebe, ki so po zakonu veseloigre nujno potrebne samo za zaplet dejanja, le shematično obdelal.

Tako je s Figarom nastala prva opera, ki stavlja ogromne zahteve tako igralcu kot pevcu ali tudi režiserju. Razen subjektivne

M. Patikova
poje Suzano

karakterizacije oseb, ki se nam razodevajo v arijah, je Mozart svoje osebe karakteriziral tudi v ansamblih in te prav posebno v finalu 2. in 4. dejanja. V tej tehniki opernega finala pravi Da Ponte sledeče: »Finale, ki mora biti seveda povezan z opero, je kot nekakšna majhna komedija ali drama zase in zahteva novih zapletov, obenem pa mora opera tu priti do svojega viška.«

Recitativ je iz finala čisto izključen, vse se poje in vsak tempo mora biti v njem zastopan (adagio, andante, allegro itd.). Notranji in zunanji konflikti ženejo dramo do viška napetosti in komponistova naloga je, da niti z enako spretnostjo zavozla in razvozla kot pesnik. Beaumarchais je bil sevé mojster tega finala, Da Ponte je to prevzel in nadaljeval, Mozart pa potenciral in glasbeno poglobil. Tako nastane na koncu dejanja daljša, dramatično razgibana, barvita in pestra glasbena točka, v kateri pride Mozartova operna umetnost do sijajnega viška. V celotnem scenskem kompleksu je idealno izenačena glasba in drama. Na eni strani je za najvažnejši del glasbe ustvarjena akcija na odru, na drugi strani pa se glasbene točke že same tako zaokrožene, da imajo samostojno vrednost. Princip stopnjevanja je izražen z glasbenimi sredstvi. Partitura korak za korakom sledi dramatičnemu stopnjevanju, obenem pa z genialno točnostjo in verodostojnostjo slika učinek dogodkov na posamezne osebe, s tem je moral seveda porušiti tradicijo samo slikarskega principa grupe in poudariti predvsem smisel ansambla.

J. Hanžekova, ki je debutirala Mimi v *Bohème*«, poje v »Figarovi svatbi« grofico

Foto: S: Zalokar

Tako je Mozart s Figarom dosegel dovršenost svojega glasbeno-dramskega koncepta. Duševno življenje in razpoloženje njegovih karakterjev, ki sega v globine, kjer imata tragika in komika svoj skupni izvor, je našlo ravnотako kot zunanje stopnjevanje in dejanje svoj najvernejši odraz v glasbi. Tako je Mozart dal tudi velik delež pri sooblikovanju dramatične oblike svoje opere.

Praizvedba 1. maja 1786. leta na Dunaju je doživela velik uspeh. Proti uprizoritvi so sicer njegovi rivali mnogo intrigirali, toda delo je slednjič le pod Mozartovim osebnim vodstvom prišlo na oder in ostalo sveže in blesteče do današnjega časa.

W. A. MOZART

Wolfgang Amadeus Mozart se je rodil l. 1756. v Salzburgu, umrl pa je l. 1791. na Dunaju, Njegova izredna darovitost za glasbo se je pokazala že v najnežnejši mladosti, tako da je veljal naravnost za čudežnega otroka. Nastopal je namreč že kot šestleten dečko s svojo nekaj starejšo sestro z velikim uspehom na koncertih v Monakovem in na Dunaju, v naslednjih letih pa še v Parizu, Londonu, po Holandskem, Švici in Italiji. S sedmim letom je že začel s komponiranjem, z enajstim letom je napisal svojo prvo opero »Apollo et Hyacinthus«. Po letih nemirnih potovanj, ko je bil zlasti v Italiji

W. A. Mozart

deležen neštetič časti, se je l. 1781. stalno naselil na Dunaju, kjer pa je živel v dokaj skromnih razmerah. Šele nekaj let pred svojo smrtjo je bil imenovan za cesarskega komornega skladatelja z letno plačo 800 gld. Umrl je komaj šestintrideset let star, pokopali pa so ga v skupnem grobu, ker še za pogreb ni zapustil sredstev. Svoje čudovite žalne maše, ki jo je po svojih besedah komponiral za lastno smrt, žal ni dovršil.

Mozart je ustvaril na vseh glasbenih poljih in v vseh oblikah za čudo veliko najlepših, mojstrskih del. V opernem stvarjanju je sicer prevzel zunanje oblike tedaj vladajoče italijanske smeri, po globini, doživljenosti in jasnosti značaja pa ga lahko vzporedimo z Gluckom. Edinstvena sta zlasti občutje in lepota njegovih neusahljivih melodij. Franz Liszt ga je zelo lepo karakteriziral v naslednjih besedah: »Mozartova neskončno velika zasluga za glasbeno umetnost — zasluga, ki presega vse ostale! — je v dejstvu, da jo je presadil trdno v sredo socialnega življenja, da bi v njem kot element duhovne izobrazbe odsihmal izpolnjevala prepad, ko je ločil učno glasbo

Iz naših opernih predstav:
»MANON«
(Betetto — Lipušček)

od naivne. Njegova zasluga je v notranji pretopitvi in spojitvi melodije, tega naravnega daru glasbenega ljudskega duha, s harmonijo, te v stoletnem trudu naših mojstrov slavno zgrajene znanosti.«

V vsem je ustvaril Mozart devetnajst odrskih del: »Apollo et Hyacinthus« (1767), »Bastien in Bastienne« (1768), »La finta semplice« (1768), »Mitridat, pontski kralj« (1770), »Ascanio v Albi« (1771), »Scipionov sen« (1772), »Lucio Silla« (1772), »Thamos, egiptski kralj« (1773), »La finta giardiniera« (1775), »Kralj pastir« (1775), »Zaida« (1780), »Idomenej, kralj na Kreti« (1781), »Beg iz serajla« (1782), »Gledališki ravnatelj« (1783), »Figarova svatba« (1785), »Don Juan« (1787), »Cosi fan tutte« (1790), »Titus« (1791), »Čarobna piščal« (1791).

Pred prvo uprizoritvijo »Figarove svatbe«, ki je bila na Dunaju 1. maja 1786, so skušali Mozartovi nasprotniki z vsemi sredstvi preprečiti predstavo. Šele na cesarjevo besedo je prišlo končno do premiere. Toda italijanski pevci so peli in igrali nalašč tako slabo, da uspeh ni dosegel upravičenih pričakovanj. Sam cesar je rekel: »Prelepo za naše uho in od sile preveč not, dragi Mozart.«

Po parkratni ponovitvi je bila ta opera kaj kmalu odstavljena z repertoarja. Šele uprizoritev v Pragi je prinesla Mozartu zasluženi, ogromni uspeh.

S. Smerkolj
poje v »Figarovi svatbi«
grofa

BEAUMARCHAIS

Če se hočemo vsaj do neke mere približati Beaumarchaisu, tvorcu nesmrtnega Figara, je potrebno, da si vsaj v kratkih orisih predočimo dobo, v kateri je živel in ki jo je v svojem Figaru tako neusmiljeno bičal.

Francija, 18. stoletje: na eni strani buržuazija kot vladajoči razred nad vsemi materialnimi in duševnimi dobrinami dežele, sijaj kraljevske palače, razkošni dvorci plemičev, kardinalov, podkupljivo plemstvo in demoralizirana duhovščina. Troši se državni denar, kupujejo se za drag denar službe, čast in položaj. Ena afera povzroča drugo, zločin sledi zločinu. Moda perike in pudra na licu iznakazuje človekovo zunanost, pretirane kretnje, stroge ceremonije, konvencionalni pogovori in duhovičenje, skratka kraljestvo laži in svetohlinstva. Na drugi strani preprosto ljudstvo, ki ga tlačijo težki davki, nemogoči zakoni, korumpirano sodstvo, provincijalne ječe in Bastilla ter prebujajoče se napredno meščanstvo.

V takem okolju je vzrastle Beaumarchais kot sin urarja. Svojo mladost je preživel večinoma na pariških ulicah, se kmalu izučil za urarja, postal muzikant na dvoru Ludovika XV., si kmalu nato kupil službo za 85.000 frankov in z njo vred plačal tudi plemiško diplomu. Poznejši visoki naslov upravitelja vseh kraljevskih lovišč mu je iztrgala iz rok revolucija.

V njegovem pestrem življenju se zrcali vsa burna in razgibana doba. Beaumarchais je delal in se udeještoval na najrazličnejših

Režiser H. Leskovšek

poljih in to večkrat istočasno. Bil je denarni špekulant, človek bank in borze, tovarnar papirja, lastnik ladje, ki jo je oboroženo z 52 topovi poslal svobodnim ameriškim državam v boju proti Angliji. Bil je soudeležen pri intrigah proti veliki Pompadour in Mariji Antoinetti. Bil je snovalec društva francoskih dramskih pisateljev in najbolj popularni dramatik Francije. Iz številnih sodnijskih procesov se je često izvijal z izredno finim humorjem, ki ga niti v najtežjih situacijah ni zapustil. V nevarnih pustolovščinah je izživil svoje mnogoštevilne talente. Imel je v življenju sijajne uspehe, a doživljal tudi strašne poraze, ki ga pa nikoli niso mogli streti. V dnevih revolucije je s svojega okna gledal na padec Bastille in na dogodke, ki so tudi košček njegovega dela.

Kot dramatik nam je Beaumarchais dal vsega skupaj 6 iger, ki se po kvaliteti nikakor ne stopnjujejo, toda v vseh nastopa vedno ostreje smel, originalen duh, ki išče novih poti z isto vnemo, s katero se vrže v nevarno špekulacijo. Gledališče s svojim bleskom, svojim nemirnim bistvom in naglim učinkom je izredno privlačevalo Beaumarchaisa, da se je vrgel z vso svojo vnemo v delo, iz katerega je vzrastla tudi njegova najboljša stvar »Figarova svatba«. Dovršil jo je 1770. leta, uprizorjena pa je bila 1784. leta v Parizu. Kako je Beaumarchais dosegel uprizoritev te revolucionarne komedije? Kdo je Figaru pripravljala pot na oder? Zanimivo je, da so bili ravno princi, kneginje in ministri tisti, ki so protežirali Figara, najnevarnejšega nasprotnika njegovih državnih interesov. Eden izmed

Iz naših opernih uprizoritev:
Prizor iz »Pikove dame«

Foto: S. Zalokar

malokaterih, ki je v tej igri videl prvi, toda zelo daljen odblesk giljotine, ji bil Ludovik XV. Toda plemstvo je doseglo predstavo, ne zavedajoč se, da je ravno ta veseloigra uvod k revoluciji, da je to njena socialna in komična introdukcija. Ta Figaro — prav za prav izmišljena oseba — je karakter, v katerem lahko spoznamo celo obdobje. Tedanja francoska družba, moralno gnila, dostopna samo še najbolj perverznim užitkom, je seveda učinkovala pri tej komediji ter se zabavala na lasten račun proti suvereni kraljevi volji, in pri tem ni niti na predvečer revolucije slutila izbruha vulkana, na katerem je živela, plesala in uživala.

Kakor pri Seviljskem brivcu, ki mu je prinesel prvi uspeh, je Beaumarchais spet odel vse dejanje v špansko obleko, da bi tako vsaj malo pokrilo ostro tendenco. V ta namen se je spet poslužil starih figur Almavive, Figara in Rozine, toda to pot mnogo ostreje in zreleje karakteriziranih. Kar je v »Seviljskem brivcu« ne samo bežna nakana, postane v »Figarovi svatbi« drzen in odkrit naskok. V tem Figaru so zapustile svoje sledove vse Beaumarchaisove dogodivščine na dvoru, njegovi boji pred sodiščem, borba s časopisi, tiskom in cenzuro. Odtod njegov napad na plemstvo, uničujoči sarkazmi pred sodnikom. Toda Beaumarchais v Figaru napada direktno, vendar krajnje in časovno odmakne komad v diskretno daljavo. On bije v resnici francosko plemstvo, v igri pa podtakne španskega granda, biča francoske nemoralnosti, toda v španski obleki. Kljub svoji tendenci ima ta igra v sebi aristofanske in plautovske elemente in se

Iz naših opernih uprizoritev:
Prizor iz Svarove »Veronika Deseniška«
Foto: S. Zalokar

priključuje italijanski, francoski in španski komediji. Toda niti kompozicija niti jezik ne delata Figara nesmrtnega, temveč bistvena njegova vrednost je v tem, da je izraz dobe in pojmovanja ljudi.

Kljub velikemu uspehu, ki ga je dosegla ta komedija, so vendarle številni dramatikovi sovražniki pisali o Figaru porazne kritike, epigrame in anekdote. Beaumarchais jim je vračal milo za drago in vnela se je huda polemika, ki pa se je naš dramatik kmalu naveličal ter napisal za zaključek v časopis: »Potem ko sem izvojeval borbo za izvedbo Figara z-levi in tigri (mislil je namreč na kralja in na dvor) se o njegovem uspehu ne bom prerekal z veščami in golaznijo«.

Ludovik XVI. je kmalu zatem Figara prepovedal ter dal Beaumarchaisa zapreti v St. Lazaire, v ječo za mladostne zločince. Na intervencijo svojih prijateljev pa je bil kmalu zatem izpuščen. Še z večjim uspehom so tekle predstave in prinašale slavo in spoštovanje njegovemu avtorju.

Rossini in Mozart sta Figara tako popularizirala, da vodniki tujcev v Sevilli kažejo celó hišo, v kateri je Figaro imel svojo trgovino. Tako je povsem izmišljena figura neke igre postala živa in realna. To je pač največji triumf ustvarjalne sile.

FIGAROVA SVATBA

(Vsebina)

V dejanju je »Figarova svatba« nadaljevanje Rossinijevega »Seviljskega brivca«. Rozina je sedaj že grofica Almoviva, grof sam pa ni baš vzor kreposti in zvestobe, temveč se trudi, da bi si pridobil ljubezen Suzano in vrtnarjeve hčerke Barbke. Ko zasledi pri tem tekmeča v pažu Kerubinu, se ga skuša iznebiti. Figaro je stopil v grofovo službo in pripravlja vse za poroko z Rozinino sobarico Suzano.

Prvo dejanje: Figaro meri sobo, ki mu jo je grof določil za stanovanje, kako bi razmestil po njej pohištvo, da bi imela s Suzano čim prijetnejše gnezdece. Suzana mu zaupa svoje skrbi zaradi grofovega zalezovanja. Figaro jo pomiri. V tem pa se pojavi doktor Bartolo, ki si ga je izbrala Martelina za svojega zastopnika, da bi tožil Figara zavoljo prekršene, nekoč njej dane zakonske obljube, če bi ji ne mogel vrniti izposojenega denarja. Paž Kerubin pride k Suzani po svēt in pomoč, ker noče odtod. Ko ga preseneti pri Suzani grof, se brž skrije in tako sliši, kako ji grof dvori. A glej, nova zadrega! Pred vrati se oglasi Bazilio. Tudi grof se skrije. Ko pa čuje Baziliovo namigovanje o Kerubinovem ljubimkanju z grofico, se pokaže in zahteva pojasnila. V svoje začudenje odkrije še Kerubina, ki ga pred njegovo jezo reši Figaro, ko privede podložnike, da bi se grofu zahvalili za ukinitve »pravice prve noči«. Spričo slavnostnega razpoloženja je pažu oproščeno, a da bi se ga iznebil, mu grof podeli častniški patent z nalogom, da takoj nastopi službo v regimentu. Figaro dá Kerubinu na pot nekaj dobrih nauk.

Drugo dejanje: Grofica v svoji sobi prosi Boga, da bi ji vrnil možovo srce. Suzana odpre Kerubinu, ki ga ženski hočeta preobleči v žensko obleko, da bi bil še lahko priča Suzanine svatbe. Pri tem jih preseneti grof. Kerubin zbeži v grofičin kabinet. Grof začuje od tam ropot, hoče vanj, a grofica mu brani, zato gre po orodje, da bi s silo odprl vrata. Kerubin skoči medtem skozi okno na vrt, Suzana pa se skrije na njegovo mesto. Tako najde grof mesto Kerubina Suzano in se mora pač Rozini opravičiti. Kmalu nato pa prinese vinjeni vrtnar list, ki ga je izgubil Kerubin pri skoku skozi okno. Grof vidi, da stvar le ni tako nedolžna, a položaj reši Figaro, ki vzame krivdo nase. In še nova smola: Marcelina, Bartolo in Bazilio terjajo izvršitev ženitne obljube. Grofu pride to prav in odgodi dovoljenje za poroko.

Tretje dejanje: Grof premišljuje o zadnjih dogodkih. Suzana hlini v sporazumu z grofico zaljubljenost in grof jo povabi

na sestanek zvečer na vrtu. Pri sodni razpravi zaradi Figarovega dolga se izkaže, da je Figaro Marcelinin in Bartolov sin. Suzana prihiti z odkupnino, zaloti Figara v Marcelinem objemu in preden ji Figaro utegne vse razložiti, prisoli nezvestemu ženinu záušnico. Rozina narekuje Suzani pismo grofu za sestanek in zapne list z iglo. Suzana stisne pismo skrivaj grofu v roko, kar pa opazi Figaro, ki ga kajpak takoj začne grizti ljubosumnje.

Četrto dejanje: Barbka je vsa v skrbch, ker je izgubila iglo, ki jo je grof poslal nazaj Suzani, in potoži Figaru in Marcelini svojo nesrečo. Figaro je sedaj še bolj prepričan, da ga Suzana vara. Tako se znajdejo zvečer na vrtu Barbka, Figaro, Bartolo in Bazilio. Figaro se skriva, da bi razkrinkal Suzano. Grofica pride v Suzanini obleki, Kerubin jo zamenja in jo hoče poljubiti, poljubi pa grofa, ki baš pristopi. Grof mu nameri záušnico, ki jo pa ujame po nesreči Figaro. Ko pride Suzana v grofici ni obleki, ji razočarani Figaro začne dvoriti, da bi se svoji nezvesti maščeval. Dozdevna grofica se razkrije in nezvestega Figara oklofuta. Nato se pobotata in dogovorno nadaljujeta komedijo, da bi speljala še grofa. Ta sliši, kako Figaro dvori dozdevni grofici, priključuje ljudi, da bi bili priče nezvestobe njegove žene, a v splošno presenečenje se izkaže povsem druga resnica. Grof stoji osramočen pred Rozino, jo prosi odpuščanja, Figaro pa dobi dovoljenje za poroko s Suzano.

FIGAROVA ARIJA

Možje, poglejte bolje,
 kaj nas teži in kolje:
 mar ženska ni podlasica
 po bistvu svojih muh?
 Taka boginja sreče
 zna biti prečarobna,
 premnogokrat pa zlobna
 kot sam peklenski duh.
 So večje, ki mučijo
 z nasladi moža,
 sirene, ki vabijo
 v globine vodá,
 sleparke, ki mamijo

z blestečo pojavo,
 kometi, ki sijejo
 s slepečo bleščavo;
 bodičaste cvetke,
 zvijačne koketke,
 kot ovčke pohlevne,
 čez mero zahtevne,
 prekanjene mačke,
 ki skrivajo tačke
 in hlinijo, lažejo
 vročo ljubezen,
 a vse brez srca.

ZANIMIVOSTI

Jubilej najstarejšega ruskega konservatorija. V Leningradu so praznovali 85-letnico ustanovitve najstarejše ruske visoke šole, leningrajskega konservatorija, obenem pa tudi 25-letnico njegovega opernega studia. V počastitev jubileja je bil v Leningradu velik koncert, na katerem so izvajali dela komponistov, ki so izšli iz šole leningrajskega konservatorija. V leningrajskem konservatoriju je diplomiral tudi veliki ruski komponist P. I. Čajkovski. Od današnjih sovjetskih komponistov so na tem konservatoriju študirali med drugimi: B. Asafjev, S. Prokofjev, D. Šostakovič, N. Mjaskovski, J. Sviridov, J. Šaporin itd.

Operno in baletno gledališče Lunačarskega v Sverdlovsku je začelo sezono z novim baletnim delom »Kameniti cvet«, za katerega je po motivih uralskih pravljič P. Bažova napisal libreto J. Keller, glasbo pa sverdlovski komponist A. Fridlender.

Nova simfonija. Komponist S. Orlov je napisal novo simfonijo, ki je posvečena 30-letnici oktobrske revolucije. Novo simfonijo bo v slavnostnih dneh izvajala filharmonija v Kujbiševu.

Moskovsko Veliko gledališče pripravlja praznovanje nove opere »Velika družba«, ki jo je po libretu G. Mdivanija skomponiral Vano Muradeli. Ker Veliko gledališče že nekaj let ni imelo v repertoarju opere s sovjetsko temo, vlada za uprizoritev zelo veliko zanimanje.

V dneh 30-letnice oktobrske revolucije bo tudi krstna predstava nove opere »Nepokorni« D. Kabaljevskega, za katero je po romanu B. Gorbatova napisal libreto C. Cenin. Dejanje prikazuje hrabrost sovjetske mladine in sovjetskih ljudi v dneh Domovinske vojne.

Tudi ostala sovjetska operna gledališča pripravljajo za proslavo 30-letnice oktobrske revolucije uprizoritev novih del. Med njimi se napovedujejo nove opere: »Knježje jezero« (I. Dzeržinski), »Mlada garda« (J. Mejtuh), »Sebastopoljci« (M. Kovalj), »Dolina sreče« (Ašrafi in Vasiljenko), »Sin naroda« (Vlasov); baleti: »Življenje« (A. Balačivadze), »Hči naroda« (A. Krejn), »Hči Ukrajine« (Rusinov) itd.

V Minsku, prestolnici Belorusije, ima tamkajšnje operno gledališče v načrtu za novo sezono uprizoritve novih beloruskih oper: »Pesem o sreči« (Lukas), »Nadežda Durova« (Bogatirev), »Andrej Kostenja« (Aladov). Opera »Andrej Kostenjev« je posvečena spominu slavnega beloruskega partizana Konstantina Zaslonovala.

Ukrajinski glasbeniki pripravljajo za proslavo 30-letnice oktobrske revolucije: A. Štogarenko piše opero »Za čast domovine« na libreto A. Levada, F. Kozicki opero na temo iz domovinske vojne pod naslovom »Nesmrtni«, M. Verikovski pripravlja libreto in glasbo za novo opero, ki bo obravnavala priključitev Podkarpatske Ukrajine k Sovjetski Ukrajini, J. Meitus piše heroično opero o krasnodonskih junakih »Mlada garda«, komponist K. Benc piše novo glasbeno komedijo. Glasbo za baletna dela na sodobne teme pišejo: M. Žerbin (balet »Katarina«), P. Gluškov (»Orlica«), V. Roždestvenski (»Povrnili so se domov«).

Ukrajinske filharmonije, ki združujejo 78 glasbenih kolektivov — orkestrrov, zborov in ansamblov — pripravljajo obsežne jubilejne programe koncertov, na katerih se bodo izvajala dela ruskih in ukrajinskih sovjetskih komponistov ter najboljše skladbe klasične svetovne literature.